

CDA

Etten-Leur

Respectvol samen leven in een sterke en aantrekkelijke gemeente

Concept Verkiezingsprogramma Etten-Leur

2010 - 2014

Inhoudsopgave

Voorwoord		4
Deel I	<u>Gemeentelijke ontwikkelingen</u>	5
Deel II	<u>Respectvol samenleven</u>	6
1.	De respectvolle samenleving	6
2.	Sterke gemeente	6
	▪ Een sterke gemeente is betrouwbaar...	6
	▪ ... en gedogen past daar niet bij	6
	▪ Gemeentebestuurders	6
	▪ Gemeente, burger en gemeenschap	6
	▪ Gemeentelijke dienstverlening	6
	▪ Intergemeentelijke samenwerking	6
	▪ Sterke marktsector	6
	▪ Gemeentefinanciën	6
3.	Duurzame gemeente	7
Deel III	<u>Uitwerking per beleidsterrein</u>	8
1	Leefbaarheid en veiligheid	8
1.1	Leefbaarheid in dorp, wijk en buurt	8
1.2	Publieke ruimte	8
	▪ Openbaar groen	8
1.3	Gemeentelijk veiligheidsbeleid	9
	▪ Preventie	
	▪ Coffeeshops, strijd tegen drugshandel	
	▪ Veiligheid in en om bedrijven	
2	Gezinnen, jongeren, ouderen	10
2.1	Gezinnen	10
	▪ Gezinsondersteuning	10
	▪ Centrum voor jeugd en gezin	10
2.2	Jongeren	10
2.3	Ouderen	11
3	Onderwijs	12
3.1	Huisvesting	12
3.2	Omgeving	12
3.3	Brede scholen	12
3.4	Aandacht voor zorg	12
4	Participatie, zorg, welzijn, sociaal beleid en integratie	14
4.1	Participatie en WMO	14
4.2	Gezondheidsbeleid	14
4.3	Jeugdzorg	14
4.4	Verslavingszorg	14
4.5	Gehandicapten	14
4.6	Armoede en sociaal isolement	15
	▪ Schuldhulpverlening	15
4.7	Maatschappelijke opvang	16
	▪ Vluchtelingen en asielzoekers	16
	▪ Dak- en thuislozen	16
5	Vrijwilligers, sport, cultuur	17
5.1	Vrijwilligerswerk en mantelzorg	17
	▪ Maatschappelijke stage	17
	▪ Kerken en levensbeschouwelijke organisaties	17
5.2	Sport	17

5.3	Cultuur	18
	▪ Erfgoed	18
	▪ Media	18
	▪ Kunst	18
6	Ruimtelijke ordening en wonen	19
6.1	Ruimtelijke ordening	
	▪ Bedrijventerreinen	
	▪ Buitengebied	
	▪ Vergunningen en handhaving	
6.2	Wonen	20
	▪ Huizenmarkt	20
	▪ Leegstand	20
	▪ Duurzaamheid	20
6.3	Welstand	21
7	Het landelijk gebied	22
7.1	Landbouw en vitaal landelijk gebied	22
	▪ Agrarisch landschapsbeheer	22
7.2	Zorg op maat	23
8	Economische ontwikkeling, arbeidsmarkt en werkgelegenheid	24
8.1	Bedrijventerreinen	24
8.2	Werkgelegenheid en arbeidsmarkt	24
8.3	Onderwijs en instroom	24
8.4	Jongeren	25
8.5	Startende ondernemers	25
8.6	Detailhandel en horeca	25
8.7	Toerisme en recreatie	25
9	Milieu, afval, water, verkeer en vervoer	26
9.1	Milieu	26
9.2	Afval	26
9.3	Water	27
9.4	Verkeer en vervoer	28
	▪ Parkeren	28
	▪ Fietsen	29
	▪ Voetgangers	29
	▪ Trein	29

Voorwoord

Het CDA Etten-Leur presenteert u hierbij haar verkiezingsprogramma voor de periode 2010 – 2014. We hebben getracht het programma zo overzichtelijk en leesbaar mogelijk te maken. Dit programma is tot stand gekomen met medewerking van meerdere CDA-leden en het geeft weer waar wij als CDA in Etten-Leur voor staan.

Het CDA Etten-Leur is zich ervan bewust dat de huidige economische crisis onze gemeente niet voorbij zal gaan. Nog meer dan voorheen komt het er dus op aan om keuzes te maken.

Vier jaar vooruitkijken is eigenlijk een onmogelijke opgave in deze onzekere wereld. We weten haast zeker dat er veranderingen in ons programma komen, maar aan de vier uitgangspunten van het christendemocratische gedachtegoed, te weten gerechtigheid, gespreide verantwoordelijkheid, solidariteit en rentmeesterschap, zal niet getornd worden.

Het CDA in Etten-Leur wil een brede volkspartij zijn, waar eenieder die zich verbonden voelt met het mens- en maatschappijbeeld van de christendemocratie, welkom is. Wij staan voor een gemeente, waarin iedereen kan meedoen, als hij of zij dat wil. CDA-gemeentebestuurders lopen niet weg voor het dragen van verantwoordelijkheid om het 'schip van de gemeente' op koers te houden richting een krachtige lokale gemeenschap, waarin mensen met respect met elkaar omgaan.

Leden, bestuur en fractie van het CDA Etten-Leur

Deel I: Gemeentelijke ontwikkelingen

Etten-Leur heeft zich ontwikkeld tot een gemeente waarin het prettig wonen en werken is, met veel aandacht voor het welzijn van haar inwoners. Etten-Leur beschikt over een voorzieningenniveau, waar menige gemeente van dezelfde omvang, of groter, jaloers op is. Er zijn voor de jeugd voldoende scholingsmogelijkheden, in Etten-Leur zélf of in de nabijheid. Het stadscentrum heeft zijn voltooiing gekregen en niemand hoeft voor zijn boodschappen Etten-Leur nog uit. Ook het centrum van Etten-Leur Noord is bezig met een opknappbeurt. Nieuwe woonwijken met veel groen en voorzieningen zijn gerealiseerd of nog in aanbouw.

Bedrijventerreinen hebben de volle aandacht, zodat er ook voor onze ondernemers voldoende ruimte beschikbaar blijft.

Verenigingen en vrijwilligers, belangrijk voor een prettige leefomgeving, hebben steeds de steun gekregen, die zij verdienen, en zullen ook in de toekomst op steun van het CDA mogen rekenen.

Op cultureel gebied staat ook het nodige te gebeuren. Het nieuwe Turfschip in Etten-Leur Noord is in aanbouw en het besluit over een nieuwe Nobelaer wordt getoetst. Wat ook de uitkomst moge zijn, het zal voor het CDA een kwalitatieve verbetering voor het culturele leven in Etten-Leur moeten betekenen.

Met de komst van een polikliniek is een belangrijke stap gezet om de gezondheidszorg dichterbij de mensen te brengen.

Een punt van blijvende aandacht zijn de zwakkeren in onze samenleving. De meeste inwoners van Etten-Leur kunnen zich goed redden, maar nog steeds zijn er mensen die niet in staat zijn op eigen kracht hun situatie te verbeteren. Voor het CDA zal dit altijd een punt van aandacht blijven en zij kunnen op onze steun blijven rekenen.

De regio West Brabant wordt bovenmatig getroffen door de huidige economische recessie. Het CDA zal zich voor hen, die hierdoor getroffen worden, extra inspannen. Wij gaan door dit alles een andere periode tegemoet. Alhoewel het een periode is met minder ontwikkelingskansen, moet het ook een uitdaging zijn om die voorzieningen te treffen, die nodig zijn om onze gemeente sterker uit de

crisis te laten komen. Bijstelling op basis van de huidige economische crisis is noodzakelijk, maar dit mag geen afbreuk doen aan onze kwaliteitsvisie voor Etten-Leur op langere termijn.

Een gezonde en evenwichtige begroting is nodig om de financiën van onze gemeente ook voor de lange termijn op peil te houden. Het CDA is vóór loskoppeling van de diverse tarieven voor de gemeentelijke heffingen. Al eerder heeft het CDA aangegeven een nadere discussie te willen over de financiële reserves. Een gezonde financiële positie met redelijke reserves zijn voor het CDA uitgangspunt. Verhoging van de gemeentelijke belastingen lijken voor het CDA onafwendbaar, maar desondanks moet de gemeente Etten-Leur tot de goedkoopste gemeenten van West-Brabant blijven behoren. Alleen op die manier kunnen we de ambities van het CDA waarmaken: degelijk als het gaat om geld, traditioneel en degelijk als het gaat om een respectvolle samenleving.

Deel II: Respectvol samenleven

1. De respectvolle samenleving

“Respectvol samen leven in een sterke en aantrekkelijke gemeente “

In deze zinsnede is het verlangen van het CDA verwoord voor de gemeentepolitiek in Etten-Leur. Het respect moet uit de samenleving zelf komen en begint bij gezin en familie, bij de opvoeding van jonge kinderen en jongeren. Vervolgens is het mede aan maatschappelijke organisaties, scholen, kerken, verenigingen en bedrijven om respect verder sociaal aan te leren en uit te dragen. Voor het CDA Etten-Leur spelen verenigingen en hun vrijwilligers daarbij een belangrijke rol. In het christendemocratische gedachtegoed zijn gezin en familie de hoeksteen van de samenleving. In gezinsverband kunnen kinderen en jongeren in geborgenheid en veiligheid opgroeien. Als het goed gaat in gezinnen, moet de overheid op afstand blijven. Het uitgangspunt van gerechtigheid gebiedt echter dat de gemeente een taak heeft bij de ondersteuning of zelfs bescherming van kwetsbaren.

2. Sterke gemeente

Voor veel burgers is het gemeentebestuur de overheid, die het dichtst bij hen staat. Dat vraagt om een sterke gemeente, die maatwerk kan leveren. Het komt dus aan op lokale politici en bestuurders met ambitie en idealen, die een toekomstgerichte visie hebben in het belang van de lokale gemeenschap. Dat vraagt ook om een professioneel ambtenarenapparaat, dat qua grootte nauwkeurig is afgestemd op de te vervullen taken. Het CDA wil dit kritisch in de gaten blijven houden.

Een sterke gemeente is betrouwbaar...

Een sterke gemeente legt telkens weer in de openbaarheid verantwoording af over het gevoerde beleid. In de visie van het CDA vertaalt een sterke gemeente dat zoveel mogelijk in meetbare doelstellingen, bijvoorbeeld als het gaat om vermindering van administratieve lasten voor burgers, instellingen en bedrijven.

... en gedogen past daar niet bij

Betrouwbaarheid van de overheid heeft alles te maken met toezicht op en handhaving van gestelde regels, die op democratische wijze tot stand zijn gekomen. Burgers, ondernemers, maatschappelijke organisaties en instellingen moeten ervan op aan kunnen, dat de gemeente consistent en dus betrouwbaar is. Het CDA vindt, dat ook onze gemeente op strikte wijze en naar beste vermogen moet toezien op de naleving van de regels en dat er consistent wordt gehandhaafd. Gedogen past daar niet bij.

Iets anders is, dat de gemeente terughoudend moet zijn met het stellen van eigen regels. Regels moeten aantoonbaar een maatschappelijk belang dienen. Daarnaast moeten regels handhaafbaar zijn. Landelijke en provinciale regels moeten uiteraard in alle gemeenten hetzelfde worden toegepast.

Gemeentebestuurders

Een sterke gemeente vraagt om een sterk gemeentebestuur. De houding, die het CDA daarbij van gemeentebestuurders verwacht is: gezagvol optreden, maatschappelijke initiatieven ondersteunen maar ook bezien of sommige taken wel bij de gemeente thuis horen. Christendemocratische raadsleden staan als volksvertegenwoordigers midden in de lokale gemeenschap en zijn daar een afspiegeling van. Zij durven het debat aan te gaan, maar weten waar nodig ook bruggen te slaan. Zij maken afgewogen keuzes en durven daal te opereren. Voor christendemocratische wethouders geldt hetzelfde, zij het dat zij zich primair richten op hun bestuurlijke rol in collegiale verhoudingen. Het CDA wil een evenwichtige en realistische verdeling van de taken van de wethouders.

Gemeente, burger en gemeenschap

Het CDA vindt dat de gemeente Etten-Leur in haar handelen de inwoners, de lokale gemeenschap, centraal moet stellen. Soms zal de rol van de gemeente zich beperken tot het actief verschaffen van informatie of het betrekken van belanghebbenden bij de voorbereidingsfase van besluitvorming (zienswijzen, inspraak). Maar evengoed kan de gemeente belanghebbenden bij de uitvoering van beleid betrekken en maatschappelijke initiatieven aanmoedigen.

Gemeentelijke dienstverlening

De gemeente is geen gewone leverancier van diensten. Daarom is het de plicht van gemeenten hun dienstverlening optimaal en klantvriendelijk in te richten. Zo wil het CDA, dat inwoners en bedrijven voor al hun zaken bij

één loket geholpen kunnen worden. Ook moeten alle gemeentelijke diensten via internet zijn aan te vragen of te raadplegen. Inwoners die niet met de computer overweg kunnen, mogen blijven rekenen op goede persoonlijke dienstverlening. Tevens zal de gemeente blijven streven naar het vereenvoudigen van de taal, waarin brieven, beleidsnota's en folders worden geschreven. Nieuwe wetten en regels moeten in een begrijpelijke taal worden uitgelegd aan de burgers. Burgers moeten erop kunnen rekenen, dat de gemeente Etten-Leur correct reageert op brieven en klachten, of deze nu schriftelijk of digitaal zijn ingediend.

Intergemeentelijke samenwerking

Etten-Leur is geen eiland, ook niet in bestuurlijk opzicht. Overleg en samenwerking met buurgemeenten moet plaatsvinden, zonder dat dit ten koste gaat van de kwaliteit van Etten-Leur. Kostenbeheersing, krachtenbundeling en kwaliteitsverbetering zijn belangrijke drijfveren voor intergemeentelijke samenwerking. Het kan daarbij gaan om gemeenschappelijke dienstverlening en uitvoering van taken, maar ook om bestuurlijke samenwerking in een gemeenschappelijke regeling. De gemeente Etten-Leur moet een actieve rol spelen in het samenwerkingsverband West Brabant.

Sterke marktsector

Het CDA is voor een sterke gemeente en een sterke markt, waarbij enerzijds verantwoordelijkheden zijn gespreid en anderzijds sprake is van partnerschap, waar nodig. De marktsector moet kunnen floreren en de gemeente moet daar goede randvoorwaarden voor scheppen. De gemeente kan wel de markt ondersteunen, maar moet niet op de stoel van de ondernemer plaatsnemen. In een sterke economie kunnen op een verantwoorde wijze voldoende middelen worden vrijgemaakt voor maatschappelijke doeleinden, zoals onderwijs en participatie voor hen, die niet mee kunnen in het reguliere arbeidsproces. Daarmee wordt een bijdrage geleverd aan gerechtigheid en solidariteit in de samenleving.

Gemeentefinanciën

Gemeentelijke maatregelen en voorzieningen kosten geld. Geld, dat wordt opgebracht door de belastingbetaler. Voor het CDA is het vanzelfsprekend dat er zorgvuldig wordt omgegaan met die publieke middelen. Een goed beheer daarvan is belangrijk voor het CDA. Het CDA hecht aan het principe dat structurele uitgaven in beginsel door middel

van structurele inkomsten worden gedekt. Zo ontstaat er solide dekking voor meerjarige uitgaven, die niet afhankelijk zijn van incidentele mee- en tegenvallers. Aanpassing van gemeentelijke belastingen is niet op voorhand uit te sluiten, mits dit maar op democratische wijze wordt vastgesteld. Het financiële beleid, dat het CDA voor ogen staat, is gericht op een duurzaam begrotingsevenwicht en het op peil houden, en waar nodig, versterken van het weerstandsvermogen van de gemeente. Daar waar nodig neemt de politiek weer haar verantwoordelijkheid.

3. Duurzame gemeente

Vanuit ons christendemocratisch gedachtegoed is de zorg voor een goed leefmilieu en aandacht voor duurzaamheid een vanzelfsprekendheid. Het is aan ons om de wereld in een betere toestand door te geven aan komende generaties. Dat moet onze drijfveer zijn. De gemeente moet het goede voorbeeld geven als het gaat om duurzaamheid, bijvoorbeeld door de zogeheten millenniumdoelstellingen te onderschrijven, een actief klimaatbeleid te voeren en in haar inkoopbeleid altijd rekening te houden met duurzaamheid.

Deel III: Uitwerking per beleidsterrein

1. Leefbaarheid en veiligheid

1.1 Leefbaarheid in dorp, wijk en buurt

Leefbaarheid in buurten, wijken en dorpen wordt grotendeels bepaald door een gevoel van veiligheid, gevarieerde woningbouw, een goed voorzieningenniveau, een schone, groene buitenruimte en de sociale verwevenheid van gemeenschappen. De leefbaarheid in wijken en buurten vraagt om blijvende inzet van ons allen. Mensen moeten zich in hun directe woonomgeving op hun gemak en veilig kunnen voelen. Zowel de inrichting van de omgeving, de sociale voorzieningen en de zorgstructuur kunnen daaraan bijdragen.

Het CDA is voorstander van combinaties van brede scholen met zorg- en welzijnsvoorzieningen.

Ten aanzien van de inrichting van de buurten gaat het om voldoende speel- en ontspanningsmogelijkheden voor de jeugd, goede toegankelijkheid voor mindervaliden, voldoende parkeergelegenheid, verlichting van donkere gebieden, uitlaatvoorzieningen voor honden.

De betekenis van de wijkverenigingen is naar de mening van het CDA groot. Zij leveren een belangrijke bijdrage aan de leefbaarheid. Zij hebben aandacht voor veiligheid, groen en speelvoorzieningen in de buurt, maar stoppen ook veel energie in jeugdwerk, ouderenwerk, bindingsactiviteiten en nog veel meer. Het CDA zal actief steun blijven geven aan het werk van de wijkverenigingen en heeft grote waardering voor al die vrijwilligers die zich daarvoor inzetten. Het CDA vindt het wél belangrijk, dat die wijkverenigingen dan ook de héle wijk vertegenwoordigen.

1.2 Publieke ruimte

Veiligheid is ook verkeersveiligheid. Naar verwachting zal de komende jaren het aantal verkeersbewegingen in onze gemeente toenemen. Dat vraagt om heldere verkeersstromen, met toepassing van het programma Duurzaam Veilig. Naar de mening van het CDA moet de inrichting, het materiaal- en kleurgebruik voor wegen, fietspaden en voetpaden voor de gebruiker gelijk een idee geven op wat voor weg men zich bevindt. Duidelijk zichtbare verschillen dus in 50 km en 30 km wegen voor alle gebruikers.

Verkeersremmende maatregelen moeten logische keuzes zijn. In het buitengebied wordt hierbij gekozen voor versmalling van wegen en waar mogelijk méér 60 km wegen. Er moeten veilige oversteekplaatsen komen, met name in de buurt van scholen en openbare gebouwen. In woongebieden moeten logische keuzes worden gemaakt voor 50- of 30 km zones, met de daarbij behorende maatregelen, echter niet meer dan noodzakelijk. Zeker in de 30 km zones hoort daarbij ook controle en handhaving.

Deze aandachtspunten moeten worden meegenomen bij reguliere wegreconstructies.

Openbaar groen

Openbaar groen draagt bij aan een beter milieu en ruimtelijke kwaliteit. Bomen en planten zijn de longen voor een stedelijke omgeving. In de gemeente moeten voldoende groenvoorzieningen zijn. Het onderhoud van het openbare groen moet op minimaal hetzelfde niveau blijven als nu. Dit geldt zowel voor de woongebieden als op de bedrijventerreinen. Schade of vervuiling dient de gemeente vlot aan te pakken. Een verloederde buurt kan een gevoel van onveiligheid oproepen.

1.3 Gemeentelijk veiligheidsbeleid

Je veilig voelen in je woon-, werk- en leefomgeving is essentieel en is een recht voor iedereen. De gemeente heeft een belangrijke taak als regisseur in de veiligheidsketen. Veiligheidsbeleid krijgt vorm in samenwerking met burgers, politie en justitie, ouders, scholen, buurtverenigingen, horecaondernemers, winkeliers, woningcorporaties, en (sport)verenigingen. Het gevoel van veiligheid kan versterkt worden door acties van inwoners zelf, denk daarbij bijv. aan voorzieningen in huis, die brand of huiselijke ongevallen kunnen tegengaan. In de beleving van de burgers is de veiligheid nog niet verbeterd.

Het CDA is van mening dat de wijkagenten beter zichtbaar moeten zijn voor de burger. Zij dienen beter aanspreekbaar te zijn, om zo het gevoel van veiligheid te verbeteren. Wijkagenten kennen de buurten en wijken en de mensen, die daar wonen en werken. Zij treden op als bemiddelaar, stimuleren de sociale samenhang in hun werkgebied en handhaven regels op straat.

Het CDA is van mening dat de gemeente overlast moet bestrijden en tegengaan. Geweld mag onder geen enkele voorwaarde worden geaccepteerd. Het beleid moet erop gericht zijn criminaliteit en overlast niet alleen tegen te gaan, maar liever nog te voorkomen. Dat gebeurt door voorlichting en samenwerking met ouders, scholen en maatschappelijke instellingen.

Preventie

Naast meer regulier toezicht is het CDA voorstander van het gebruik van (beperkt) cameratoezicht, indien dit aantoonbaar noodzakelijk is om bepaalde openbare gebieden veiliger te maken. Waar nodig kan cameratoezicht gepaard gaan met maatregelen op grond van de "Wet Preventief Fouilleren" door het aanwijzen van gebieden, waar burgers preventief kunnen worden gecontroleerd op wapens en andere verboden zaken, al onderkent het CDA dat burgers daarvan last kunnen hebben. Van dit middel mag dus alleen in uitzonderlijke gevallen gebruik worden gemaakt. Het veiligheidsgevoel krijgt een stimulans door zichtbaar meer politie en andere toezichthouders op straat, door particuliere beveiliging in winkels en op bedrijventerreinen, door toezicht in het openbaar vervoer, door conciërges op scholen.

Coffeeshops, strijd tegen drugshandel

Op diverse plaatsen in onze gemeente is sprake van overlast door gebruik van en handel in drugs. Al eerder heeft het CDA gepleit voor het onderzoeken van de mogelijkheid van verplaatsing van de huidige coffeeshop. De verkoop van (soft)drugs op straat moet naar de mening van het CDA hard worden aangepakt. Hierbij hoort ook de bestrijding van illegale hennepsteelt. Het CDA is van mening dat meer toezicht en het beter zichtbaar zijn van de wijkagent deze overlast zou kunnen voorkomen.

Veiligheid in en om bedrijven

Het CDA is van mening dat risicovolle bedrijven niet in woongebieden thuishoren. Adequate brand- en milieuvergunningen voor bedrijven en het toezicht daarop zijn belangrijk. Ook dienen voor de bedrijven, die daarvoor in aanmerking komen, rampenplannen klaar te liggen. Het CDA dringt er wel op aan om ook hier de regels handhaafbaar en begrijpelijk te maken.

Een voortdurende bron van zorg is het vervoer van gevaarlijke stoffen per trein door onze gemeente.

2. Gezinnen, jongeren, ouderen

2.1 Gezinnen

Het CDA vindt het gezinsleven van groot belang. Door opvoeding wordt kinderen en jongeren geleerd met regels en verantwoordelijkheden om te gaan. Kinderen opvoeden is een uitdaging. Uiteraard zijn ouders primair verantwoordelijk voor de opvoeding. Gelukkig bieden heel veel ouders hun kinderen een veilige, geborgen en stimulerende gezinssituatie. Het is belangrijk, dat er grenzen worden gesteld en dat er wordt opgetreden, als deze grenzen overtreden worden.

Gezinsondersteuning

Er zijn helaas ook ouders, die aan deze verwachtingen niet kunnen voldoen. Daarom heeft de gemeente, in de visie van het CDA, als taak ouders/opvoeders te ondersteunen en te stimuleren bij hun opvoedende taken. Het CDA steunt het functioneren van het gezin daarnaast door goede scholingsmogelijkheden, kwalitatief goede opvang, mogelijkheden voor ontspanning en ontmoeting te bieden. De gemeente, jeugdzorg en andere hulpverlenende instanties moeten samenwerken en tijdig handelen, waar nodig. Gemeentelijke regie op de gehele keten van jeugd- en gezinsbeleid blijft noodzakelijk. Voor ernstige probleemgezinnen wordt intensieve (gezins)begeleiding aangeboden. Aanvaarding van deze hulp mag echter niet vrijblijvend zijn. Het belang van het kind vereist, dat ouders/opvoeders hieraan meewerken.

Centrum voor jeugd en gezin

Het genomen besluit om in 2010 te komen tot een Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) is geheel in de lijn van het CDA. Het is de bedoeling dat dit centrum gaat functioneren als een laagdrempelige voorziening waar ouders en opvoeders gemakkelijk naar toe kunnen met vragen over het opvoeden van kinderen. Het is van belang dat er niet alleen gebruik wordt gemaakt van het CJG als er echt

problemen zijn: iedereen die opvoedingsvragen heeft, zelfs de meest eenvoudige, moet het CJG weten te vinden. De gemeente stimuleert de bekendheid en laagdrempeligheid van het CJG via gerichte voorlichting. Tevens moet sprake zijn van goede afstemming en, waar nodig, doorverwijzing tussen het CJG en het Bureau Jeugdzorg. Ook de scholen, peuterspeelzalen en kinderdagverblijven zullen een ondersteunende rol hebben.

2.2 Jongeren

Een maatschappij zonder jeugd heeft geen toekomst, in welke betekenis dan ook. Het bestaande beleid, namelijk samenwerking met het jongerenplatform, dient te worden voortgezet en uitgebreid. Dit geldt eveneens voor het stimuleren van beleid inzake playgrounds, sportveldjes en skatebanen. Volgens de visie van het CDA hebben jongeren recht op een eigen plek in onze gemeenschap. Ook een fysieke plek maakt hier onderdeel van uit. Ouders zijn, zoals reeds gezegd, primair verantwoordelijk voor de opvoeding van hun kinderen. Daar waar ouders de greep verliezen als het gaat om de leefstijl van hun kinderen of er onvoldoende zicht op hebben, moet de gemeente een aanvullende rol spelen bij de beïnvloeding van de leefstijl van jongeren. In samenwerking met bijvoorbeeld sportverenigingen en scholen worden programma's voor jongeren opgezet, waarin wordt gewezen op de risico's van overmatig alcoholgebruik, ongezonde voeding, (soft)drugsgebruik, gokverslaving, enzovoort. Sommige jongeren veroorzaken problemen, die echt niet door de beugel kunnen. Het aandeel van jongeren en jong volwassenen (14- tot 25-jarigen) met betrekking tot overlast en criminaliteit is hoog. Door meer toezicht en elkaar aanspreken op asociaal gedrag en, waar nodig, door consequent optreden, moeten overlast en criminaliteit worden teruggedrongen. Waar nodig, schuwt de gemeente niet maatregelen te nemen zoals (in opklimmende lijn) verscherpte surveillance.

2.3 Ouderen

Veel ouderen zijn tegenwoordig nog steeds (maatschappelijk) actief en genieten volop van hun vrije tijd. Het is van belang dat ouderen zelf kunnen bepalen hoe zij wonen: zelfstandig, in levensloopbestendige woningen of in de meer beschermde omgeving van verzorgingscentra. Naast ouderen die nog geheel zelfstandig kunnen functioneren, is er echter ook een kwetsbare groep ouderen. Deze groep dient door de gemeente te worden ondersteund door middel van ouderenadviseurs op het gebied van wonen, zorg en welzijn. Daarnaast blijft de mantelzorg natuurlijk onontbeerlijk. Het CDA steunt het inmiddels opgezette Steunpunt Mantelzorg. Dit centrum kan ook functioneren om de leefsituatie van de ouderengroep in kaart te brengen om zo eventuele hulpvragen in het vizier te krijgen. Bij dit alles dient de gemeente met ouderen en hun organisaties te communiceren en hen te betrekken bij het maken van beleid.

3. Onderwijs

In Etten-Leur moeten opgroeiende kinderen de kans krijgen hun talenten ten volle te ontwikkelen. Kwalitatief goed onderwijs is voor het CDA dan ook vanzelfsprekend. Ouders mogen terecht verwachten dat de school van hun kind voldoet aan de door de overheid gestelde kwaliteitseisen. Dat stelt eisen aan leerkrachten, schoolleiding, inspectie en besturen. Maar er ligt ook een taak voor de gemeente.

3.1 Huisvesting

Op basis van de grondwet hebben scholen inrichtingsvrijheid, mits men voldoet aan de in de wet gestelde eisen ten aanzien van kwaliteit. Scholen in Etten-Leur dienen naar behoren gehuisvest te zijn. Er moet naar gestreefd worden dat schoolbesturen en -directies zélf hun keuzes kunnen maken bij de besteding van de middelen voor huisvesting. Verantwoording van de gedane keuzes, naar o.a. de gemeente, is daarbij vanzelfsprekend.

3.2 Omgeving

Scholen zijn geen eilanden. Zij functioneren in een maatschappelijke omgeving. Scholen dienen daarom bij te dragen aan het welbevinden en functioneren van die omgeving. Een goede school in de buurt is daarom van belang. Scholen kunnen een rol spelen bij het tijdig signaleren van misstanden in een wijk op het punt van achterstand- en opvoedingssituaties. Een goed contact tussen scholen en gemeente is daarom dan ook van belang.

3.3 Brede scholen

In Etten-Leur is gekozen voor het aanbieden van onderwijs in zogenaamde "brede scholen". Voor zover op dit moment valt na te gaan, is dat een succesvolle insteek. Het CDA pleit er dan ook voor dit beleid krachtig door te zetten.

Wat opvalt is, dat de gedachte van de brede scholen zich voornamelijk heeft beperkt tot het basisonderwijs. Wellicht is op dit punt nog winst te halen door het verder ontwikkelen van de brede schoolgedachte in samenspraak met het voortgezet onderwijs. Ook daar zijn kinderen aangewezen op naschoolse opvang, ook daar staan lokalen leeg na afloop van de lessen. Onderzoek zal moeten plaatsvinden naar de mogelijkheden die er zijn om in de komende periode ook in het voortgezet onderwijs van de gemeente Etten-Leur de brede-school-gedachte vorm te geven.

3.4 Aandacht voor zorg

Scholen en gemeente hebben elkaar nodig als het gaat om het terugdringen van het voortijdig schoolverlaten en het terugdringen van ongeoorloofd schoolverzuim. In dit kader is met name de rol van de leerplichtambtenaar aan de kant van de gemeente en een goede absentieadministratie door de scholen van belang. Het CDA is voorstander van een harde aanpak waar het gaat om ongeoorloofd schoolverzuim. Omdat voortijdig schoolverlaten vaak vooraf wordt gegaan door ongeoorloofd verzuim, kan zo ook aan het voortijdig schoolverlaten aandacht worden besteed. Daar waar onverhoopt jongeren zonder startkwalificatie de school verlaten, zal getracht dienen te worden hen terug te leiden naar school of voor te bereiden op een baan. Pas in laatste instantie zal een zorgtraject worden aangeboden.

Het CDA is er een voorstander van dat de gemeente stimuleert, dat in het onderwijsbeleidsplan van de verschillende scholen in Etten-Leur kinderen onderwijs krijgen dat past bij hun niveau. Niet alleen kinderen, die problemen hebben met het volgen van onderwijs vanwege gebrekkige capaciteiten, moeten aandacht krijgen, maar ook kinderen, die bovenmatig presteren doordat zij véél capaciteiten hebben, dienen voldoende aandacht te krijgen. Wellicht is

hiervoor een apart klasje in te richten. De gemeente heeft in het kader van “passend onderwijs” een regierol. Een Zorgadviesteam (ZAT), waarin onderwijs, gemeente, jeugdzorg en regionale educatieve centra voor kinderen, die extra zorg behoeven, samenwerken, is in dit kader van groot belang. In dit ZAT kunnen ook de leerlingen met ongeoorloofd verzuim worden besproken, omdat zij statistisch gezien tot de risicoleerlingen gerekend moeten worden. Het instellen van een dergelijk ZAT is een taak van de gemeente. Op de KSE en het Munnikenheidcollege in onze gemeente functioneert al een dergelijk team, maar naar de mening van het CDA zou dit voor alle scholen moeten worden ingesteld. Tijdig beleid maken inzake risicoleerlingen wordt dan eenvoudiger. Bovendien kan in samenspraak worden geregeld, welke leerling in welke school kan worden ingepast. Waar de mogelijkheden van het onderwijs, om passende zorg aan te bieden, te kort schieten, is de gemeente de aangewezen instantie om regionaal of gewestelijk in overleg te treden met anderen om alsnog te voorzien in die zorg.

4. Participatie, zorg, welzijn, sociaal beleid en integratie

4.1 Participatie en WMO

Op 1 januari 2007 is de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) in werking getreden. Het CDA is van mening dat de WMO-adviesraad in een zo vroeg mogelijk stadium moet worden geraadpleegd. De gemeente moet er voor zorgen dat iedereen kan deelnemen aan de lokale samenleving. Het doel is om Etten-Leur een leefbare lokale gemeenschap te laten zijn met een grote sociale samenhang in de wijken en buurten. In dat beeld past dat inwoners zelfredzaam en betrokken bij hun omgeving zijn: ze nemen zoveel mogelijk hun eigen verantwoordelijkheid en ondersteunen elkaar waar dat mogelijk is. Burgers die (tijdelijk) niet meer op eigen kracht kunnen meedoen of zijn losgeraakt van de samenleving, worden ondersteund bij het (weer) op een volwaardige manier kunnen deelnemen aan het maatschappelijke verkeer. Daarbij staat voorop dat er goede en betaalbare voorzieningen zijn. De eigen verantwoordelijkheid van WMO-cliënten is ook van financiële aard. Waar mogelijk moet een eigen bijdrage worden betaald. Bij de aanbesteding van vraagafhankelijk (openbaar) vervoer en de huishoudelijke verzorging, als onderdeel van de WMO, is de kwaliteit van diensten en voorzieningen voor het CDA leidend, uiteraard zonder daarbij een goede prijs-kwaliteitverhouding uit het oog te verliezen. De wijzigingen per 1 januari 2010, als gevolg van de aanbestedingen die onlangs hebben plaatsgevonden, moeten door de gemeente goed worden begeleid.

4.2 Gezondheidsbeleid

De gemeente Etten-Leur neemt samen met 17 andere gemeenten deel aan de Gemeenschappelijke Regeling Openbare Gezondheidszorg West-Brabant. Via deze gemeenschappelijke regeling worden de gemeentelijke taken op het gebied van openbare gezondheidszorg uitgevoerd. Het gemeentelijke gezondheidsbeleid richt zich vooral op preventie en vroegsignalering van gezondheidsrisico's, ziektes en aandoeningen. Zwaarlijvigheid (obesitas) is in toenemende mate een gezondheidsprobleem, ook bij jonge kinderen. Dit wordt veroorzaakt door onvoldoende bewegen en teveel en ongezond voedsel. Het CDA is er voorstander van om via het sportbeleid te stimuleren, dat mensen méér gaan bewegen.

4.3 Jeugdzorg

Ieder kind in problemen heeft recht op tijdige jeugdzorg. Wachtlijsten zijn voor het CDA niet acceptabel. De op te richten Centra voor Jeugd en Gezin hebben hierin een belangrijke taak. Het CDA vindt dat de gemeente de regie moet nemen bij de noodzakelijke afstemming tussen jeugdgezondheidszorg, jeugdbescherming, jeugdbeleid en jeugdzorg.

4.4 Verslavingszorg

We bedoelen hier verslaving in de breedste zin van het woord. Wie verslaafd raakt, vervalt tot grote afhankelijkheid, maar blijft verantwoordelijk voor zijn eigen gedrag. Dat is volgens het CDA het uitgangspunt bij de verslavingszorg. De aanpak van de verslavingsproblematiek is er enerzijds op gericht om de verslaafde te helpen om van de verslaving af te komen en anderzijds om overlast tegen te gaan. Naast drugsverslaving vragen ook alcohol- en gokverslaving om een actief beleid van de gemeente. Het CDA vindt dat de gemeente actief beleid moet voeren op preventie en het vroegtijdig signaleren van alcoholgebruik onder minderjarigen. In het kader van preventie voor drugsverslaafden vindt het CDA, dat er zo min mogelijk coffeeshops moeten worden getolereerd, en in ieder geval niet in de buurt van scholen, publieke gebouwen en plaatsen waar veel jongeren regelmatig samenkomen.

4.5 Gehandicapten

Mensen met een beperking zijn volwaardige burgers, met rechten en plichten. Daarom is het CDA van mening, dat gehandicapten binnen vast te stellen grenzen moeten kunnen beschikken over een persoonsgebonden budget, zodat zij zelf de benodigde zorg kunnen inkopen. Specifiek vraagt het CDA aandacht voor het sociale netwerk, waarbinnen gehandicapten leven. Familie, vrienden, burens en kennissen vormen immers de achtervang, waarop zij kunnen terugvallen als het collectieve zorgsysteem onvoldoende kan inspelen op hun specifieke zorgbehoeften.

Zelfstandig kunnen (blijven) leven en beslissen is voor ieder mens een groot goed, dus ook voor mensen met een beperking. Het is van groot belang dat de gehandicapte medemens voldoende informatie en advies kan krijgen over bijvoorbeeld wonen, vervoer, werken, recreëren en zorgvoorzieningen. Het CDA is voorstander van structurele samenwerking tussen zorgaanbieders en zorgfinanciers, zodat gehandicapten via één loket alle relevante informatie kunnen krijgen. Het loket ELZ is hiervoor het aangewezen loket. Het CDA zet zich in voor het voorkomen van onnodige procedures en streeft ernaar de procedures zo kort mogelijk te houden. Er moet een balans zijn tussen zorgvuldigheid en effectiviteit. Het gehandicaptenvervoer blijft nauwlettend aandacht vragen. In het kader van de besluitvorming over collectief vraagafhankelijk vervoer zal het CDA de mogelijkheden voor gehandicapten goed in de gaten houden. Bij nieuwbouw of reconstructie van woningen is aandacht nodig voor aanpasbaar bouwen, vooral om rekening te houden met de specifieke behoeften van mensen met een beperking. Vanuit datzelfde oogpunt dienen de openbare ruimte en openbare gebouwen goed toegankelijk te zijn. Er dient een onafhankelijke klachtenregeling te zijn, waarbij gehandicapten zonder angst voor gevolgen wat betreft zorg en dienstverlening, een klacht kunnen indienen over hun zorgaanbieder.

4.6 Armoede en sociaal isolement

Bij de bestrijding van armoede is het van belang onderscheid te maken tussen armoede als de oorzaak van problemen en armoede als het gevolg daarvan. Voor het CDA staat voorop dat mensen redelijkerwijs de noodzakelijke kosten van het bestaan moeten kunnen opbrengen en daarvan rond moeten kunnen komen. Wanneer dat niet lukt zal de overheid de helpende hand moeten bieden via inkomensbeleid. Sommige mensen belanden in armoede omdat ze op allerlei manieren in het leven vastlopen: relatieproblemen, een gebrekkig financieel beheer, gemis aan structuur en discipline, verslaving enzovoort. In dat geval is extra inkomensondersteuning geen oplossing, maar zijn andere vormen van maatschappelijke ondersteuning nodig. Bij armoedebeleid gaat het ook om bestrijding van sociaal isolement.

Daarnaast vindt het CDA dat de gemeente bij het armoedebeleid aandacht moet hebben voor de armoedeval, die op kan treden als mensen aan het werk gaan. Het CDA wil de

draagkrachtnorm van 120% van de bijstandsnorm in het minimabeleid handhaven. De regelingen maatschappelijke participatie, schoolfonds, collectieve ziektekosten en bijzondere bijstand aan chronisch zieken, gehandicapten en ouderen hebben hun nut bewezen en dienen gecontinueerd te worden. Ook de mogelijkheid tot kwijtschelding van gemeentelijke heffingen moet van kracht blijven.

Aan bijstandsgerechtigden zonder uitzicht op een betaalde baan en belastingplichtigen van 65 jaar en ouder, die meerdere opeenvolgende jaren kwijtschelding hebben aangevraagd én gekregen, wordt geen gemeentelijke belastingaanslag meer gestuurd. Betrokkenen zijn verplicht wijzigingen in hun inkomenspositie aan de gemeente te melden. Door middel van een steekproefsgewijze controle gaat de gemeente na of dit inderdaad het geval is.

Het CDA vindt dat de gemeente bij het zoeken naar oplossingen voor armoede en sociaal isolement, ook het gesprek moet aangaan met maatschappelijke organisaties, kerken en andere mogelijke partners. Zo komen overheid en samenleving tot een lokaal programma, gericht op het bestrijden van armoede en een sociaal isolement.

Schuldhelpverlening

Het CDA staat voor voortzetting van een duidelijk beleid op het gebied van schuldhulpverlening. De gemeente dient vooral een preventief beleid te voeren. De gemeente maakt hiertoe afspraken met de wooncorporaties in verband met het tijdig signaleren van huurschulden, zodat huisuitzettingen kunnen worden voorkomen. Ook dient de gemeente afspraken te maken met de (gemeentelijke) kredietbank over mogelijkheden voor schuldsanering en over begeleiding bij budgettering. De gemeente dient zich in te spannen om voldoende maatschappelijk werk(ers) te hebben. Alle wachtlijsten bij instanties zijn onaanvaardbaar. Voor het aangaan van een regeling voor hoge schulden kunnen de wettelijke mogelijkheden van schuldsanering worden benut. Het CDA is vóór koppeling van bestanden, zodat geautomatiseerd kwijtschelding van gemeentelijke belastingen kan plaatsvinden zonder administratieve rompslomp. Tot slot is goede afstemming tussen sociaal beleid (inkomensondersteuning), WMO en schuldhulpverlening van groot belang.

4.7 Maatschappelijke opvang

Vluchtelingen en asielzoekers

In Etten-Leur zijn en worden vluchtelingen met een verblijfsvergunning gehuisvest. Het CDA vindt het belangrijk dat deze mensen een goede opvang en begeleiding krijgen, zodat zij hun (vaak traumatische) ervaringen kunnen verwerken. Zij moeten de mogelijkheid krijgen zo snel mogelijk in te burgeren, zodat zij volwaardig kunnen deelnemen aan de samenleving. Het CDA spant zich in om dit ook te realiseren en zo te voorkomen dat dit een loze belofte wordt.

Dak- en thuislozen

Het CDA is voor een gestructureerde opvang van dak- en thuislozen. Maatschappelijke opvang dient te zijn gericht op volledig herstel van zelfstandigheid en eigen verantwoordelijkheid van dak- en thuislozen. De daadwerkelijk opvang voor Etten-Leur wordt door de gemeente Breda verzorgd.

5. Vrijwilligers, sport, cultuur

5.1 Vrijwilligerswerk en mantelzorg

Het CDA beschouwt van oudsher het maatschappelijk middenveld, zoals sport- en culturele verenigingen en levensbeschouwelijke organisaties, als het cement van de samenleving. Veel burgers zetten zich vrijwillig en belangeloos in voor familie, burens, nieuwkomers, verenigingen en actiegroepen. Toch horen we steeds meer zorgelijke geluiden over de moeite, die organisaties moeten doen om voldoende gemotiveerde en geschikte vrijwilligers te vinden. Het CDA zet daarom in op een goede ondersteuning van vrijwilligers, zowel immaterieel als materieel, en op waardering van het vrijwilligerswerk. Het Steunpunt Vrijwilligerswerk in het Stadskantoor is daarom een waardevolle voorziening in Etten-Leur. Mantelzorgers zijn mensen, die zorgtaken op zich hebben genomen voor een dierbare, die is aangewezen op hulp en verzorging. Gemeenten moeten zorgen voor een stuk verlichting van deze vaak zwaarbelaste mensen. Dit kan onder andere door gemeentelijke subsidies voor organisaties, die vrijwilligers en mantelzorgers ondersteunen, door administratieve ondersteuning of door een vergoeding voor kinderopvang te bieden. Een andere mogelijkheid is, dat gemeenten vrijwilligers en mantelzorgers jaarlijks in het zonnetje zetten op een speciale 'Dag voor de Vrijwilliger'.

Maatschappelijke stage

De maatschappelijke stage is vanaf 2011 een verplicht onderdeel op de middelbare scholen. Gemeenten hebben de belangrijke verantwoordelijkheid gekregen om hierbij vraag en aanbod goed op elkaar af te stemmen. Hiervoor zijn middelen beschikbaar via het gemeentefonds. Het CDA wil, dat de gemeente actief in gesprek gaat met scholen en de vrijwilligerscentrale. Het is van groot belang dat jongeren kennis maken met vrijwilligerswerk en zo maatschappelijke ervaring opdoen, omdat vrijwilligers het cement van onze samenleving vormen. Het CDA hecht er aan dat jongeren zélf keuzes kunnen maken bij de invulling van de maatschappelijke stage. De school en de gemeente moeten ervoor zorgen, dat er afstemming met het bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties plaatsvindt.

Kerken en levensbeschouwelijke organisaties

Kerken, moskeeën en levensbeschouwelijke organisaties vervullen een belangrijke rol bij de bewustwording van en het zoeken naar oplossingen van maatschappelijke problemen. Zij spelen daarnaast een belangrijke rol bij het opvangen van vluchtelingen, van daklozen en bij de bestrijding van armoede. Het CDA wil, dat kerken en daarmee te vergelijken instellingen, betrokken blijven bij de uitvoering van (onderdelen van) de WMO.

5.2 Sport

Sport is meer dan recreatie en vrijetijdsbesteding. Sport is essentieel voor een goede gezondheid. Ook heeft sport een belangrijke maatschappelijke en sociale functie voor individuen en de gemeenschap als geheel. De gemeente moet daarom de sportverenigingen zowel financieel als organisatorisch ondersteunen. Het CDA legt ten aanzien van deze ondersteuning nadrukkelijk de prioriteit bij de jeugd- en de breedtesport. Van verenigingen mag inspanning verwacht worden als het gaat om het bevorderen van de maatschappelijke participatie van bepaalde doelgroepen, zoals jongeren, allochtonen, mensen met een laag inkomen en gehandicapten. Continuering van projecten als het zogenaamde GALM-project verdienen dan ook aanbeveling. Het CDA wil een breed aanbod van sportvoorzieningen in Etten-Leur, betaalbaar en toegankelijk voor iedereen. Dit geldt ook voor het zwembad. De kwaliteit van de sportgebouwen en -terreinen dienen op een hoogwaardig niveau gehouden te worden. Onderhoud en tijdige vernieuwing van sportaccommodaties vragen blijvende aandacht. Sportverenigingen draaien vooral op vrijwilligers, daarom is goed vrijwilligersbeleid erg belangrijk.

5.3 Cultuur

Erfgoed

Binnen onze gemeente hebben we enkele rijksmonumenten, die we moeten koesteren. Maar daarnaast zijn er panden, die voor veel inwoners van onze gemeente ook emotionele waarde hebben en hen doen denken aan het verleden. Het gemeentelijke beleid moet, indien mogelijk, gericht zijn op bescherming en behoud van dit culturele erfgoed, met behoud van het karakteristiek van een straat, plein of buurt. Het CDA is er voorstander van dat een onafhankelijke commissie het college hierover adviseert.

Kunst

Een bijzonder onderdeel van kunst is de amateurkunst. In het kader van het onderwijs of buitenschoolse activiteiten kunnen kinderen en jongeren zich bewust worden van hun talenten op creatief gebied. Op dit terrein speelt de cultuurcoördinator een belangrijke rol. Het CDA voelt zich verantwoordelijk voor het in stand houden van culturele voorzieningen, die breed toegankelijk en betaalbaar zijn. Een sociaal, cultureel en educatief centrum (nieuwe Nobelaer) hoort thuis in het centrum. Kunst in de openbare ruimte geeft een kwaliteitsimpuls aan de bebouwde omgeving. Het CDA pleit voor een vernieuwde manier van

samenwerking tussen gemeenten, kunstenaars en bedrijfsleven.

Media

Het CDA hecht grote waarde aan lokale of regionale media, zowel vanuit democratisch als maatschappelijk oogpunt. Door deze media kunnen we de burger beter betrekken bij de lokale politiek.

6. Ruimtelijke ordening en wonen

6.1 Ruimtelijke ordening

De inrichting van de publieke ruimte raakt ons allen. Het gaat om het scheppen van een zo goed mogelijk evenwicht tussen wonen, werken en recreëren, tussen economische en ecologische functies.

Bedrijventerreinen

Het ontwikkelen van nieuwe of revitaliseren van bestaande bedrijventerreinen is nodig om een vitale gemeente te blijven. De toekomstvisie "Etten-Leur in Meervoud", die in 2000 in samenspraak met de bevolking tot stand is gekomen blijft voor het CDA de basis. De toekomstvisie, die loopt tot 2030, kiest voor een verder matig groeiend Etten-Leur. Onder invloed van de huidige economische omstandigheden zullen echter veel plannen aangepast moeten worden. Inmiddels heeft dit geleid tot de Structuurvisie Plus, die dit jaar is vastgesteld. Toch is het CDA van mening dat verder gekeken moet worden dan de recessie. Etten-Leur moet klaar zijn om na de recessie de ingeslagen weg van een gemeente met veel ambitie en kwalitatieve plannen weer te vervolgen. Alleen hierdoor blijven wij aantrekkelijk als woon- en werkgemeente. Bij de verdere uitwerking daarvan kiest het CDA voor kwaliteit, maatwerk en samenspraak met de bevolking.

Buitengebied

Het CDA vindt dat in het buitengebied de vernieuwing van de (met name agrarische) plattelandsondernemingen alle aandacht moet krijgen. Dit vraagt om vindingrijkheid en alertheid ten aanzien van ontwikkelingen provinciaal en elders. Ook dient er aandacht voor maatwerk te bestaan, met als uitgangspunt dat de grootte van bedrijven afgestemd moet zijn op een economische bedrijfsvoering, echter zonder dat dit tot mega-bedrijven zal leiden.

De bestaande samenspraak met de diverse organisaties betreffende het buitengebied dient onverkort te worden doorgezet. Naast de agrarische belangen spelen belangen van natuur en milieu een rol, waarbij een zorgvuldige afweging van alle belangen moet plaatsvinden.

Ook is een zorgvuldig beleid ten aanzien van het groeiend aantal burgerbewoners in het buitengebied nodig. Deze hebben niet altijd dezelfde belangen als de agrarische burens, en mogen de bedrijfsvoering van de agrarische ondernemers niet in de weg staan.

Vergunningen en handhaving

Binnenkort treedt de nieuwe wet Wabo (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht) in werking. Door deze wet is er nog maar één vergunning nodig voor bouwen, wonen, monumenten, ruimte, natuur en milieu. Dit stelt de gemeente Etten-Leur in staat tot betere afstemming van vergunningverlening en handhaving op deze terreinen. De Wabo draagt tevens bij tot minder administratieve lasten voor en betere dienstverlening aan burgers en bedrijven, tot kortere procedures en maakt een einde aan tegenstrijdige en overbodige regels en voorschriften. De gemeente moet haar burgers en de bedrijven tijdig informeren over de consequenties van deze nieuwe wet. Het CDA zal er op toezien dat dit voor de burgers op een begrijpelijke manier zal gebeuren en dat dit ook de beoogde versnelling en vereenvoudiging zal opleveren. De gemeente zelf zal goed voorbereid moeten zijn op deze wijziging en uitbreiding van taken.

6.2 Wonen

Huizenmarkt

Wonen is een eerste levensbehoefte. Helaas is de woningmarkt voor veel mensen minder toegankelijk en betaalbaar dan het CDA zou willen. We worden geconfronteerd met het vastlopen van de woningmarkt. Hoewel de belangrijkste financiële regelingen voor wonen op landelijk niveau zijn geregeld (aftrekbaarheid hypotheekrente, huurtoeslag), moet de gemeente Etten-Leur, eventueel samen met de provincie, doen wat ze kan om de verstopte woningmarkt weer vlot te trekken. Het CDA is van mening dat er bijzondere aandacht moet zijn voor bijzondere groepen, zoals de ouderen en jongeren. De vergrijzing zal ook in onze gemeente vragen om andere woningen, niet altijd klein en gestapeld, maar ook grondgebonden volgens de wensen van een deel van de groep ouderen. Het CDA is van mening dat het aanbod onvoldoende overeenkomt met de vraag. Ook voor jongeren is het belangrijk, dat zij in Etten-Leur kunnen wonen. Dit hoeft niet altijd in de nieuwe wijken, ook in oude wijken komen woningen beschikbaar. Helaas is er te weinig animo, zeker bij jongeren, om hier te gaan wonen. Het CDA is van mening, dat er alles aan gedaan moet worden om het wonen in deze wijken ook voor jongeren weer aantrekkelijk te maken. De verdeling in goedkope, middeldure en dure woningen (thans 30% goedkoop, 30% middelduur en 40% duur) moet naar de mening van het CDA worden gehandhaafd, mits dit geen negatieve exploitatie oplevert. Per locatie moet worden bezien of een aanpassing wenselijk is. De verdeling zal ook af kunnen hangen van de gekozen woonvormen. Daarom zal niet altijd rigide aan deze verdeling kunnen worden vastgehouden. Het CDA is van mening dat er geen grootschalige appartementencomplexen meer moeten komen, maar dat zal voor een aantal centrumlocaties problemen opleveren. In overleg met alle betrokkenen moet dan gezocht worden naar andere oplossingen.

Het CDA is van mening dat er opnieuw gesproken moet worden met de betrokken partijen, incl. de Provincie, over het aantal te bouwen woningen in de eerstkomende jaren. De beperking die er thans in het aantal te realiseren woningen ligt kan tot financiële gevolgen leiden die voor het CDA niet acceptabel zijn. Uiteraard moet het aantal te realiseren woningen wel afzetbaar blijven en passen in een woonvisie.

Het CDA vindt ook, dat kopers en huurders meer zeggenschap en keuzemogelijkheden moeten krijgen bij nieuwbouw. De gemeente moet meer kavels ter beschikking stellen, ook kleinere. De gemeente moet partijen bij elkaar brengen om concrete afspraken te maken over kwalitatief goede, betaalbare huurwoningen en voorzieningen. Het CDA blijft de WEL en eventuele andere woningcorporaties, die in onze gemeente actief kunnen worden, aanspreken op hun maatschappelijke verantwoordelijkheid om te investeren in zowel de woning als de woonomgeving.

Leegstand

In een samenleving, waarin respect voorop staat, moet ook sprake zijn van respect voor particuliere eigendommen. Daarom moet de gemeente, als het aan het CDA ligt, bijvoorbeeld optreden tegen het kraken van leegstaande woningen, appartementen en bedrijfspanden, zodra dit door landelijke regelgeving (leegstandwet) mogelijk is gemaakt. Daar staat tegenover dat eigendom ook verplichtingen schept als het gaat om beheer, onderhoud en veiligheid. Op grond van wet- en regelgeving moet de gemeente actief optreden tegen illegale verhuur en onveiligheid. Bouw- en woningtoezicht is en blijft een belangrijke gemeentelijke taak. In de visie van het CDA gaat de verantwoordelijkheid van de gemeente echter verder. Namelijk door particulieren, corporaties en ondernemers aan te spreken op hun verantwoordelijkheid voor beheer, onderhoud en veiligheid, en door zo nodig handhavend op te treden.

Duurzaamheid

Het CDA is van mening dat de gemeente door moet gaan op de weg van energiebesparing en duurzaamheid, niet door het stellen van eisen maar door stimulering. De toegepaste maatregelen in de wijk Schoenmakershoek dienen geëvalueerd te worden, zowel met bewoners als aanbieders, waarbij voor het CDA als uitgangspunt geldt dat de bewoners niet met de meerkosten worden opgezadeld.

6.3 Welstand

De maatschappelijke tendens is dat bewoners meer keuzevrijheid en inspraak willen ten aanzien van hun directe leefomgeving. Dat vraagt in ieder geval om de vaststelling van de welstandsnota en beeldkwaliteitplannen in samenspraak met bewoners. Voor het CDA staat voorop dat het welstandsbeleid gebaat is bij helderheid over de welstandscriteria. Voor de burger moet het daarbij helder zijn, welke regels en voorschriften hij in acht moet nemen bij het bouwen van een woning. Voor de burger mag het niet zo zijn dat Welstand overkomt als betutteling. Een welstandsc commissie mag nooit meer zijn dan een adviescollege, de uiteindelijke beslissing blijft bij het College. Ook moet er te allen tijde ruimte blijven voor overleg en de uitspraken moeten ook voor de burger begrijpelijk zijn. Het CDA is voorstander van het huidige wetsvoorstel, dat verruiming van de mogelijkheden om in de achtertuin vergunningvrij te bouwen, mogelijk maakt.

7. Het landelijk gebied

Het CDA blijft zich voortdurend inzetten voor alle burgers, dus ook die in het buitengebied. Dit gebeurt door overleg te hebben met de vertegenwoordigers van het buitengebied. De komende jaren dient de gemeente actief in overleg te blijven met de vertegenwoordigers van het buitengebied en, waar nodig en mogelijk, het beleid van de gemeente hierop aan te passen. Het CDA wil zich inzetten voor een leefbaar en vitaal platteland. Het karakter en de functies van het landelijk gebied zijn vooral in de laatste decennia sterk veranderd. Ook de agrarische sector is in de afgelopen jaren sterk veranderd, waarbij ondernemers kans hebben gezien om met minder werknemers hun bedrijven uit te bouwen en het landschappelijke karakter in stand te houden. Er is behoefte aan verbreding van de plattelandseconomie, aan nieuwe economische dragers. Daardoor ontstaan kansen.

Het CDA is er voorstander van, dat de gemeente duurzame initiatieven in de agrarische bedrijfsvoering ondersteunt. Het nieuw te ontwikkelen bestemmingsplan zou ruimte moeten bieden voor deze initiatieven.

7.1 Landbouw en vitaal landelijk gebied

Het CDA wil de agrariër daadwerkelijk de kans geven om het buitengebied te beheren (rentmeesterschap). Het CDA wil het landschapsbeheer verder stimuleren. Landbouwverbreding moet gestimuleerd worden in de breedste zin van het woord en vanzelfsprekend hoort daarbij, dat de ondernemers in het bestemmingsplan de mogelijkheid moeten hebben voor uitbreiding, met ruimere mogelijkheden voor teeltondersteunende voorzieningen. Ook is het CDA voorstander van de realisering van landgoederen, mits dit een bijdrage levert aan het landschap en geen belemmering vormt voor de uitbreiding van bestaande agrarische bedrijven.

In het kader van de herstructurering van landelijke gebieden is het CDA voorstander van verruiming van de bestemmingsmogelijkheden voor vrijkomende agrarische gebouwen, mits de bestemming en de activiteiten duurzaam zijn en passen bij het karakter van de omgeving. De nieuwe activiteiten mogen in beginsel geen belemmering vormen voor bestaande agrarische bedrijven.

Het CDA is van mening dat een agrariër niet alleen voedsel produceert, maar ook landschap, en wel bijzonder gewaardeerd landschap. De agrariër is degene, die door levering van groene diensten, zoals natuur-, water- en landschapsbeheer, het vergroten van de toegankelijkheid van gronden voor recreatie, een grote bijdrage kan leveren aan het landschap.

Het CDA wil een definitieve en werkbare oplossing voor de huisvesting van de buitenlandse werknemers, rekening houdend met de belangen van zowel de agrarische ondernemer als van de buitenlandse werknemers.

De glastuinbouw is voor de gemeente Etten-Leur een belangrijke economische factor. Het CDA is voorstander van een flexibeler regeling voor inpassing binnen goede grenzen en afspraken, m.n. over minimalisering van de lichthinder.

Binnen de bebouwde kom is er, terecht, de laatste jaren veel gedaan aan het oplossen van wateroverlast. Ook in het buitengebied, zeker grenzend aan toekomstige uitbreidingen, is aandacht voor wateroverlast noodzakelijk. Onderhoud van de wegen in het buitengebied is een vereiste om efficiënt te kunnen ondernemen. Dit moet onder de aandacht blijven.

Agrarisch landschapsbeheer

Er zijn nog veel bossen rondom Etten-Leur. Het CDA vindt dat het areaal aan bospercelen in de toekomst tenminste gelijk moet blijven. Het CDA onderkent dat agrariërs in het buitengebied mede verantwoordelijk zijn voor het in stand houden van het landschap. Daarom is een aantal jaren geleden gestart met Agrarisch Landschapsbeheer. De ervaringen met het Agrarisch Landschapsbeheer zijn positief en dienen dus te worden voortgezet.

7.2 Zorg op maat

Zorg op maat is ook nodig in het landelijke gebied. In het landelijke gebied mag de afstand naar zorgvoorzieningen voor ouderen niet groter worden. Ook in het landelijk gebied willen ouderen zo lang mogelijk zelfstandig thuis blijven wonen. Initiatieven om ouderen hun zelfstandigheid te laten behouden in bijvoorbeeld een aanleunwoning bij een van de kinderen, moeten worden gesteund. Bij de uitvoering van de WMO moet er rekening mee worden gehouden, dat dit extra eisen kan stellen.

8. Economische ontwikkeling, arbeidsmarkt en werkgelegenheid

Etten-Leur ligt op een unieke plek, centraal in de Rijn Schelde Delta, het grootste overslag gebied in de wereld. Hierdoor zijn we gevoelig voor ups en downs in de wereldeconomie, maar hier liggen ook onze kansen. Een gezonde plaatselijke economie zorgt voor werkgelegenheid en dit zorgt weer voor welzijn en welvaart van de Etten-Leurse bevolking. Voor ondernemers van buiten moet Etten-Leur een aantrekkelijke gemeente blijven, niet alleen voor de huisvesting van bedrijven, maar ook voor het welzijn van het personeel. De gemeente kan bijdragen aan goede randvoorwaarden voor economische ontwikkeling. Het CDA vindt de inbreng van ondernemers zeer belangrijk, zodat de gemeente meer vraaggericht gaat werken. Intensief contact met de ondernemersorganisaties en de Kamer van Koophandel is daarvoor noodzakelijk. Het CDA wil een goed gemeentelijk investeringsklimaat ontwikkelen, onder meer door het realiseren van één bedrijvenloket, zowel fysiek als digitaal.

8.1 Bedrijventerreinen

Voor economische ontwikkeling zijn goede ontsluitingen van bedrijventerreinen en een goede infrastructuur onontbeerlijk. Wat bedrijventerreinen betreft zijn, naast goede bereikbaarheid, de trefwoorden 'duurzaam, schoon en veilig' uitgangspunt bij ontwikkeling, beheer en onderhoud.

De gemeente stimuleert het concept van parkmanagement voor bedrijventerreinen. Het CDA vindt het verder van belang dat naast nieuwe bedrijventerreinen ook bestaande bedrijventerreinen duurzaam worden gherstructureerd. De afgelopen jaren is er in Etten-Leur gemiddeld 6,5 ha aan bedrijventerrein uitgegeven. Voor de volgende

vijf jaar moet gerekend worden met de uitgifte van ca 5 ha per jaar. Aangezien de huidige voorraad 25 ha is en de gemiddelde ontwikkeltijd ook vijf jaar, moet in de komende raadsperiode er voor minimaal 20 ha bedrijventerrein worden gevonden. Voor nieuwe bedrijventerreinen is het CDA van mening dat deze niet alleen lokaal, maar ook regionaal moet worden gezocht. Ongebreidelde groei van bedrijventerreinen, kantoorlocaties en winkelgebieden en de daarmee gepaard gaande concurrentie tussen gemeenten is niet wenselijk. Regionale samenwerking en afstemming is hierbij voor het CDA noodzakelijk. In het verlengde hiervan zal in de regio een gezamenlijk grondbeleid moeten worden ontwikkeld.

8.2 Werkgelegenheid en arbeidsmarkt

Bevordering van werkgelegenheid is van groot belang. Het CDA vindt betaald werk de beste vorm van sociale zekerheid. Betaalde arbeid geeft mensen niet alleen een zelfstandig verdiend inkomen: werken biedt ook mogelijkheden tot verdere zelfontplooiing, het opdoen van sociale contacten en geeft mensen het gevoel erbij te horen in de samenleving. Het CDA wil zich inzetten voor een zo groot mogelijke instroom naar werk. De Wet Werk en Bijstand (WWB) biedt daarvoor veel aanknopingspunten, maar vereist ook door beperktere budgetten heldere keuzes. De integratie van delen van het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV) en het Centrum voor Werk en Inkomen (CWI) tot het Werkplein biedt kansen voor de gemeenten om goede samenwerkingsverbanden op te zetten met het bedrijfsleven. De Stichting Arbeidsmobiliteitscentrum Etten-Leur en het Werkgevers Service Punt moeten hierbij een belangrijke rol gaan spelen door intensief samen te werken. Het CDA ziet graag dat gemeenten "no risk" - polissen afsluiten, waardoor (tijdelijk) het risico ten gevolge van ziekte van langdurig werkzoekenden kan worden weggenomen. Hiermee wordt een belemmering tot de arbeidsmarkt weggenomen. De gemeente heeft de verantwoordelijkheid voor de reïntegratie van bijstandsgerechtigden.

8.3 Onderwijs en instroom

Het CDA is van mening dat de aansluiting van onderwijs en arbeidsmarkt verbeterd moet worden: het onderwijs tracht meer vraaggericht te werken om in te spelen op de toekomstige arbeidsvraag van werkgevers. De gemeente

moet het overleg stimuleren met het lokale bedrijfsleven om te zorgen voor voldoende stageplaatsen voor alle vormen van onderwijs. Uitkeringsgerechtigden moeten dwingend worden toegeleid naar de arbeidsmarkt; tegenover het recht op een uitkering staat de plicht van uitkeringsontvangers om zo snel mogelijk uit de uitkeringssituatie te geraken door een aanbod van werk of scholing te accepteren. Voor diegenen die niet mee kunnen in het reguliere arbeidsproces zijn de inspanningen van de gemeente en maatschappelijke organisaties gericht op andere vormen van participatie.

8.4 Jongeren

Jongeren (18-27 jaar) vormen de leeftijdsgroep, die bij werkgelegenheidsbevordering de hoogste prioriteit verdient. Daarom wil het CDA, dat alle jongeren die een bijstandsuitkering aanvragen, direct actief aan de slag gaan in een gemeentelijk traject. Wie (nog) geen diploma heeft, moet de kans krijgen om, eventueel in een leer-werk-traject, alsnog een startkwalificatie te halen. Verder vindt het CDA, dat alle jongeren met behulp van sollicitatiecursussen, arbeidstrainingen, het opdoen van werkervaring met behoud van uitkering en actieve samenwerking met bedrijven, zo snel mogelijk aan regulier werk moeten worden geholpen. In de huidige arbeidsmarkt moet worden bevorderd, dat men langer naar school gaat.

8.5 Startende ondernemers

Voor startende ondernemers moet het mogelijk zijn om vanuit bijvoorbeeld de woonsituatie te beginnen. Belemmeringen hiervoor in bestemmingsplannen moeten worden tegengegaan. De gemeente moet bemiddelen om ook voor deze startende ondernemers bankkredieten te verkrijgen.

8.6 Detailhandel en horeca

Na de realisering van het stadscentrum en de huidige plannen voor Etten-Leur Noord, incl. het Van Bergenplein, is het noodzakelijk om ook de aanloopstraten, zoals de Bisschopsmolenstraat, de Oude Bredaseweg, de Markt en de Korte- en Lange Brugstraat te betrekken bij deze centra. Voorkomen moet worden dat deze er zo maar bijhangen. Bijzondere aandacht verdienen de buurtcentra, zoals Kerkwerve, Gong, Concordialaan. Distributieplanologisch onderzoek moet uitwijzen of handhaving van het winkelaanbod

economisch gezien mogelijk zal zijn. Per locatie zal naar oplossingen moeten worden gezocht, met inbegrip van de bereikbaarheid en het parkeren.

De laatste jaren zijn er in onze gemeente veel horecagelegenheden bij gekomen. Het CDA is er voorstander van om samen met vertegenwoordigers van het bedrijfsleven het huidige horeca-beleidsplan opnieuw te bekijken.

8.7 Toerisme en recreatie

Het CDA is van mening, dat toerisme en recreatie voor onze gemeente belangrijk kunnen worden vanwege onze ligging in de regio. Als, door derden, de Laakse Vaart en Kibbelvaart worden verbreed, dan maakt dit watergerelateerde recreatie wellicht mogelijk. Dit moet bestudeerd worden. De aanleg van fiets- en voetpaden en toeristische en recreatieve bestemmingen in het buitengebied, zoals de Groene Schakel, kan daartoe bijdragen. Ook in andere gedeelten van onze gemeente zal de gemeente moeten zoeken naar mogelijkheden om toerisme en recreatie te bevorderen, zonder dat dit tot aantasting van de afgesproken kwaliteit van het gebied zal leiden (agrarische recreatie). In het nieuwe Bestemmingsplan Buitengebied zullen mogelijkheden moeten worden opgenomen voor kamperen, bed en breakfasts en agrarische nevenactiviteiten in het buitengebied. Deze hebben ook ten doel de recreatie in het buitengebied meer kansen te geven.

9. Milieu, afval, water, verkeer en vervoer

9.1 Milieu

De zorg voor het milieu is niet alleen een taak van de overheid. Iedereen moet een steentje bijdragen aan een goed milieu. Het CDA wil dat bereiken door in de eerste plaats mensen te stimuleren om die eigen verantwoordelijkheid te nemen. In de tweede plaats wil het CDA dat bereiken door regels te handhaven. De afgelopen periode is op het vlak van de milieuhandhaving een kwaliteitsslag gemaakt. Het CDA wil die handhaving voortzetten en verder verbeteren. Hierbij wil het CDA wel aantekenen, dat de basis hiervoor kwalitatief goede landelijke regelgeving moet zijn, niet een woud aan overtrokken regels. Overbodige regels en regels, die niet van toepassing zijn in onze gemeente, dienen te worden geschrapt. Daarnaast dienen de bestaande regels vereenvoudigd te worden, procedures en termijnen moeten korter. De gemeente Etten-Leur moet het goede voorbeeld geven door gedragsbeïnvloeding en door particuliere initiatieven te stimuleren en, waar nodig, te ondersteunen.

De afgelopen jaren is samen met het bedrijfsleven al veel bereikt op milieugebied. Met het oog op nieuwe ontwikkeling is er echter nog volop werk aan de winkel. Het CDA vindt dat de huidige werkwijze moet worden voortgezet, mits de gemeente daarin een voorbeeldfunctie vervult.

Er dienen vooral maatregelen genomen te worden om de uitstoot van afvalstoffen in Etten-Leur terug te dringen. Verder vindt het CDA, dat de gemeente een extra bijdrage kan leveren aan duurzaamheid door te investeren in energiebesparing in gebouwen en in de openbare ruimte. Duurzaamheid gaat verder dan het plaatsen van windmolens: ook energiebesparing door huishoudens en bedrijven en het stimuleren van 'schoon rijden' dragen bij aan een vermindering van de uitstoot van CO₂.

Bij nieuwbouw van woningen zijn duurzaamheid van materialen en energiebesparing uitgangspunt. Verder heeft de gemeente als taak om bij nieuwbouw duurzame energieopwekking te stimuleren, bijvoorbeeld door middel van zonnepanelen, kleine windmolens, warmteopslag, enzovoort. Er is ook veel winst te boeken als het gaat om duurzaamheid en energiebesparing van bestaande woningen. Met woningeigenaren worden afspraken gemaakt om bij renovatie

van woningen te kiezen voor duurzame en energiebesparende investeringen.

9.2 Afval

Een belangrijk onderdeel van de gemeentelijke zorg voor het milieu is het omgaan met afval. Zowel in het stedelijk gebied als in het buitengebied schiet deze zorg momenteel te kort en levert dat veel ergernis bij de burgers op. Het CDA vindt dat de afvalproblematiek aangepakt moet worden, zowel binnen als buiten de bebouwde kom. In het buitengebied zorgt illegaal gedumpt afval voor veel overlast.

De oorzaak hiervan is, dat voor het storten van afval bij de milieustraat betaald moet worden. Het CDA vindt dan ook dat er ruimere mogelijkheden dienen te komen voor het deels gratis storten van afval bij de milieustraat. Ook in het stedelijk gebied ligt er veel zwerfafval op straat. Dit wordt weliswaar door de gemeentelijke diensten opgeruimd, maar het is beter dit te voorkomen. Het schoonhouden van de openbare ruimte is niet alleen een taak van de gemeente, maar van iedereen. Daarom is het CDA van mening dat er meer afvalbakken in de openbare ruimte moeten komen zodat mensen hun afval ook ergens op een verantwoorde manier achter kunnen laten. Hetzelfde geldt voor het klein chemisch afval. Dit wordt steeds minder efficiënt gescheiden,

omdat de drempel daarvoor te groot is geworden. Wil men de KCA-box leegmaken, dan moet men hiervoor naar de milieustraat of men moet eerst telefonisch een afspraak maken. Ook hier vindt het CDA dat de mogelijkheden voor burgers, om op een laagdrempelige en verantwoorde manier van het klein chemisch afval af te komen, uitgebreid moeten worden.

In het verlengde daarvan, zal er ook meer voorlichting gegeven dienen te worden over het hoe en wat van afvalscheiding. Een Milieu-Educatief Centrum (MEC) kan daarin een belangrijke rol spelen. Het CDA is dan ook een voorstander van een volwaardig Milieu-Educatief Centrum in Etten-Leur, dat in samenwerking met particulieren kan worden opgezet.

Als de evaluatie van het project in Schoenmakershoek met het gebruik van drie afvalcontainers positief uitpakt, is het CDA voorstander van het invoeren daarvan in de hele gemeente. Hierbij dient aandacht te worden besteed aan de ruimte, die drie afvalcontainers vergen. Een belangrijke stap is het scheiden van plastic afval, wat een succes is en verder geoptimaliseerd dient te worden in de komende periode.

9.3 Water

De komende jaren staan we voor grote opgaven op het terrein van het waterbeleid. Dit is mede een gevolg van de klimaatverandering, die gevolgen heeft voor de zeespiegel, rivierafvoeren en de intensiteit van regenbuien. Met de Operatie WaterWeg is hierin reeds een belangrijke stap genomen. Stijging van de lasten voor de rioolrechten is voor het CDA bespreekbaar. Slimme coördinatie van dergelijke maatregelen met ruimtelijke ontwikkeling en intensieve samenwerking met het Waterschap kunnen deze kosten beperken. Dat geldt vooral voor

verdergaande samenwerking tussen riolerings- en zuiveringsbeheerders.

In het buitengebied van Etten-Leur is veel natuurschoon aanwezig. Het buitengebied is een onlosmakelijk deel van onze gemeente. Voor het oplossen van wateroverlast zal vooral in het buitengebied waterberging gerealiseerd moeten worden, waarbij deze ingepast moet worden in het landschap. Indien nodig dient daar wel een maatschappelijke vergoeding tegenover te staan. Het gaat tenslotte om een functiewijziging ten behoeve van algemeen belang van Etten-Leur. Waterberging in de buitengebieden kan mogelijk benut worden voor waterrecreatie.

Ook binnenstedelijk moet er waterberging gemaakt kunnen worden. Er wordt bij de aanleg van de nieuw te bouwen wijken met normen gerekend voor waterberging. Er moet gekeken worden of de normen nog actueel zijn.

Het aanleggen van ecologische verbindingzones is een taak van Waterschap en gemeenten samen. Het aandeel voor de uitvoering door de gemeente wordt momenteel 100% gesubsidieerd. Het CDA stimuleert het om met volle energie hier invulling aan te geven volgens de getekende intentie-overeenkomst.

De gemeente werkt actief mee om de recreatie om en op het water een impuls te geven. Zij erkent het belang van de sector voor de gemeente. Het Waterschap als

waterbeheerder (en bevoegd gezag) kan randvoorwaarden scheppen en positieve impulsen geven.

9.4 Verkeer en vervoer

Met de ingebruikneming van de hoogwaardige openbaar vervoerverbinding (HOV) tussen Etten-Leur en Breda is een belangrijke stap gezet naar een goede infrastructuur. Vooral voor inwoners, die minder mobiel zijn, is een beter afgestemd openbaar vervoer erg belangrijk. Mobiliteit is een recht voor iedereen in onze samenleving. Daarom vindt het CDA ook, dat het gestimuleerd moet worden dat bedrijven en instellingen oplaadpunten voor elektrische fietsen en scootmobiel realiseren. Het CDA vindt ook de inzet van Kleinschalig Collectief Vervoer (KCV), zowel plaatselijk als regionaal, zeer belangrijk. Naar de mening van het CDA moet onderzocht worden of een tweede buurtbus haalbaar is. Het CDA geeft prioriteit aan het aanpakken van verkeersgevaarlijke situaties in Etten-Leur. Het CDA vindt echter dat verkeersveiligheid ook de eigen verantwoordelijkheid is van de verkeersdeelnemers.

Alhoewel ondertunneling van de spoorweg vooralsnog financieel niet mogelijk zal zijn, is het CDA toch van mening, dat getracht moet worden hier extra financiële middelen van provincie of rijksoverheid voor te krijgen. Binnen de gemeentelijke begroting behoeft hiervoor geen reservering te worden opgenomen. Investerings in de infrastructuur leiden immers ook tot verbetering van het ondernemersklimaat.

In dit verband wil het CDA ook een betere verkeersverwijzing aan de centrumring, zodat het plaatselijke verkeer makkelijker zijn bestemming kan vinden. Op langere termijn is volgens het CDA een grote ring voor verkeersafwikkeling gewenst, afhankelijk van de snelheid waarmee verdere woon- en werkgebieden in Etten-Leur ontwikkeld worden.

Tot slot is het CDA van mening, dat het onderhoud van wegen een hoge prioriteit heeft. Daarbij zal ook gelet moeten worden op de wegen in het buitengebied. Belangrijk daarbij is ook het onderhoud van de wegbermen en bestrijding van onkruid om de veiligheid te verbeteren. Daarnaast verdient de bestrijding van Jacobskruiskruid voldoende aandacht vanwege gezondheidsrisico's bij mens en dier.

Parkeren

Het CDA is van mening dat er voldoende parkeergelegenheid moet zijn in Etten-Leur. Wij willen daarom alle wijken de komende periode toetsen aan de parkeernorm en bij reconstructies zo nodig en mogelijk het aantal parkeerplaatsen uitbreiden.

Het CDA is voorstander van verruimde openstelling van de parkeergarage in het centrum. Betaald parkeren in het centrum is acceptabel, maar op alle overige locaties moet getracht worden te werken met een blauwe zone. Bij het in beeld brengen van de parkeerproblemen moeten ook steeds de aanliggende wijken worden betrokken om ongewenste verplaatsing van de parkeerdruk te voorkomen. Vooral bij het ontwikkelen van nieuwbouwwijken dienen er voldoende parkeerplaatsen voor de bewoners opgenomen te worden.

Fietsen

Binnen Etten-Leur wordt veel gefietst en zoals bekend is fietsen een goedkope en zeer milieuvriendelijke manier van vervoer. Het CDA is van mening dat het fietsen in de gemeente dient te worden bevorderd. Voor fietsers gevaarlijke verkeerssituaties dienen aangepakt te worden. Het CDA wil graag uitbreiding van de voorzieningen om fietsen te stallen, zodat er minder overlast door (verkeerd) gestalde fietsen ontstaat. Daarnaast wil het CDA dat de fietsroutes en fietspaden in en om Etten-Leur verbeterd worden, zodat men veiliger door en om Etten-Leur kan fietsen. Het snelle fietspad van Etten-Leur naar Breda kan hierbij als voorbeeld worden genomen.

Voor het CDA zijn de wijkverenigingen van groot belang bij het signaleren van knelpunten op het gebied van verkeer en veiligheid. Die verdienen dan ook onze steun.

Voetgangers

Voetgangers zijn ook deelnemers aan het verkeer. Ook voor hen moeten routes veilig, d.w.z. goed onderhouden, zijn. Zeker bij de seniorencomplexen is dit van groot belang.

Trein

De komende jaren zal een besluit over de spoorlijn Utrecht-Breda genomen worden. Een nieuwe treinverbinding Almere-Rosendaal is door NS in studie genomen. Dit betekent op termijn mogelijk nog meer treinverkeer midden door onze kern. Gekoppeld aan de toename van goederenstromen per spoor zal dit een aantasting van het leefklimaat van Etten-Leur betekenen. Het CDA ondersteunt de lobby, die West Brabant voert om te komen tot een goederenverbinding tussen Rotterdam en België (RoBel). We zetten in op minder bewegingen per spoor dwars door onze gemeente.

